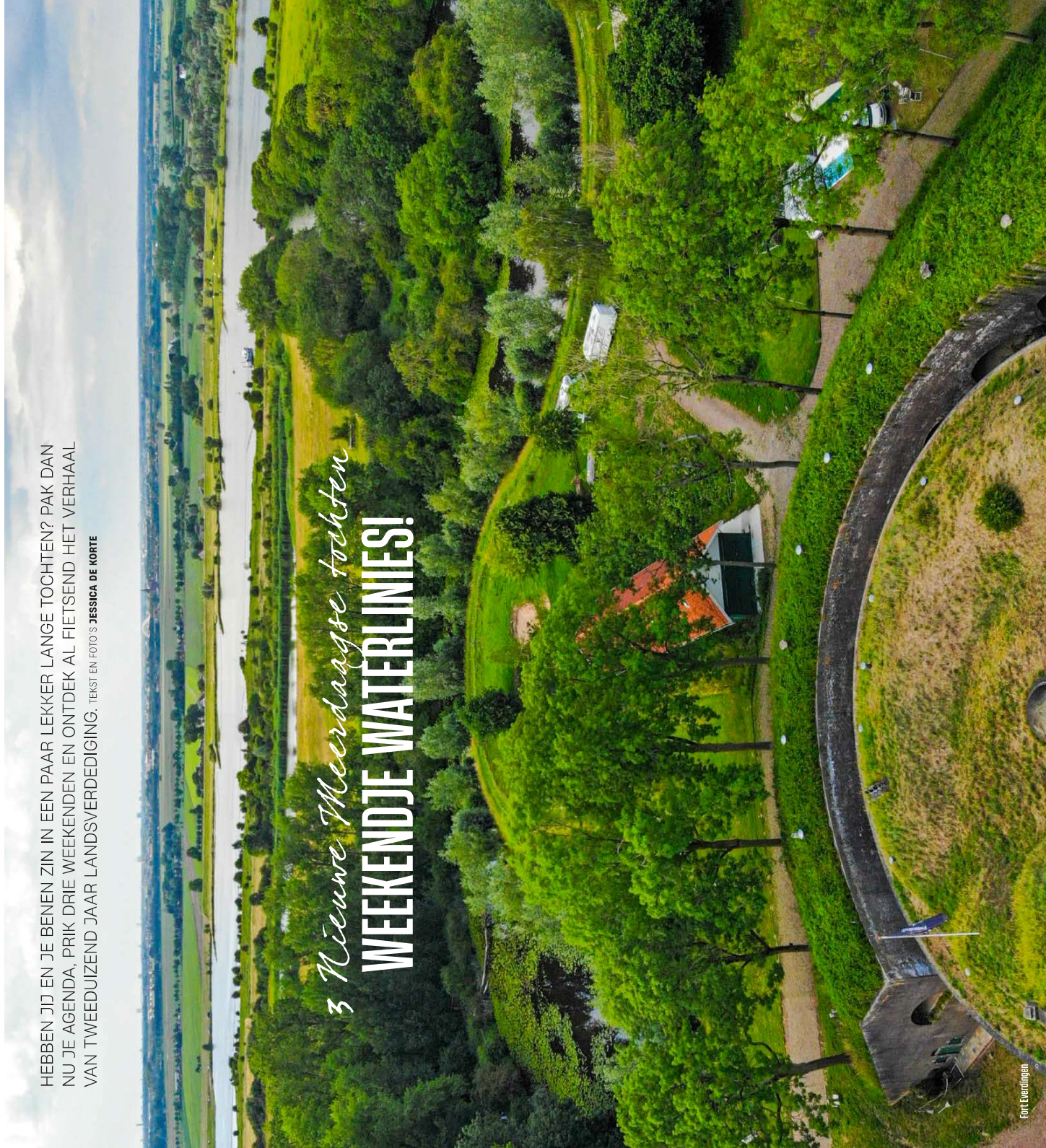

HEBBEN JIJ EN JE BENEN ZIN IN EEN PAAR LEKKER LANGE TOCHTEN? PAK DAN NU JE AGENDA, PRIK DRIE WEEKENDEN EN ONTDEK AL FIETSEND HET VERHAAL VAN TWEEDUIZEND JAAR LANDSVERDEDIGING. TEKST EN FOTO'S **JESSICA DE KORTE**

3 Nieuwe Meerderejarige tochten WEEKENDJE WATERLINES!

Fort Everdingen

Weekendtocht 1 LANGS DE MOOIESTE FORTEN

Bruine nestkastjes hangen aan metershoge esdoorns. De vogels lijken een wedstrijd te houden wie er het meest en luïdst kan zingen. Ik hoor het *fi-ied* van de vink en het *zie-sie-zien* van het goudhaantje. Fort Uitermeer is, net als veel andere forten, een fraai stukje natuur geworden. Vleermuizen kunnen de bomvrije schuilplaatsen in vliegen en zo verkoeling vinden.

Mijn fiets heb ik gestald naast het terras, met zicht op de Vecht. Verderop staat de ruïne van een toren, waar soldaten zich konden terugtrekken als het fort dreigde te vallen. Ooievaars nestelen op een houten paal met gevlochten wilgentenen. Een stichting zorgde voor bijrijdelijke planten en bijenkasten. De weekendtocht Hollandse Waterlinies, die in vesting Weesp begint, gaat langs heel wat forten. De een is van zand, de ander heeft gebouwen van baksteen of beton. Een ding hebben ze gemeen: waarvoorheen de kogels floten, fluiten nu vogeltjes. Je fiets langs verdedigingswerken van de Oude Hollandse Waterlinie en de Hollandse Waterlinies (Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam samen), die sinds vorig jaar Unesco Werelderfgoed zijn. Het strategisch gevormde landschap van dijken, sluisen, gemalen, kanalen en bunkers strekt zich uit van Edam tot de Biesbosch.

Bij oorlogsdreiging konden militairen het land hier tot kniehoogte onder water zetten. *Inunderen*, heet dat met een duur woord. Zo lukte het in rampjaar 1672 om het Franse leger van Lodewijk XIV weg te houden van het rijke westen. Later schoof de waterlinie steeds meer naar het oosten op, om ook de bewoners van de provincie Utrecht te beschermen. Op de fiets stijgt al snel de spanning bij het naderen van weer een nieuw fort. Soms zijn enkel wat hoge bomen of een paar woeste struiken zichtbaar, waar het botwerk achter schuilt. Ik slinger langs rivieren en plassen, stille getuigen van de verdedigingslinies waaraan we al dat groen deels te danken hebben. Militaire wetten zorgden er lange tijd voor dat rondom de forten niet mocht worden gebouwd.

Rond forten mocht nooit gebouwd worden. Daar danken we nu al dat groen aan

Op de weggepjes langs de Gein en de Vecht overheerst het solitaire gevoel. Levendiger zijn de Loosdrechtse Plassen, waar meer fietsers hun plekje opzeisen. Langzaam begin ik de verdedigingswerken al van verre te herkennen. Ik zie het aan de manier waarop bomen in het weiland staan, dicht bijeen, alsof ze kleumend elkaars warmte opzoeken.

Ja, daar móet haast wel een fort achter liggen. Een enkele keer blokkeert een hek het zicht, en heeft Natuurmonumenten of Staatsbosbeheer de regie. Soms is er volop bedrijvigheid. Zo kun je bij Fort Nieuwersluis een bomoefening meemaken. In de Koude Oorlog was dit fort een commandopost van Bescherming Bevolking, een vrijwilligersgroep die in het geval van een kernoorlog hulp wilde verlenen. Door de verschillende bouwstijlen gaat zo'n forten-tocht nooit vervelen. Neem Fort Waver-Amstel, op de plek waar de Amstel en Oude Waver samenkomen. Dat ligt als een havelteje in het polderlandschap. Fort in de Botshol is dan weer een aarden wal. Toen

onderduikers hier in de Tweede Wereldoorlog zaten, verstopten ze de wapens onder het konijnenhok. Futen duiken speels het water in. Bij een sloot staat een purperreiger – donkerder en slanker dan zijn bekendere blauwe broer. Recreanten varen voorbij in roeiboortjes, achterover leunend, met meer aandacht voor de omgeving dan het roeien. Toch een mooi idee, dat wat eeuwen terug werd gebouwd voor militaire doeleinden, mensen en dieren nu zo veel plezier oplevert.

Leuwe Veerman, voorzitter van de stichting Uitermeer

AFSTAPADRESSEN

↳ Naarden Vesting

Naarden is een prachtige vestingstad. Door de strategische ligging paktten de Hollanders hier flink uit, met stadswallen, een dubbele gracht, bastions en stadspoorten. In het bezoekerscentrum Oele

Loods is de tentoonstelling Naarden en de Waterlinies te zien (dagelijks open van 10.00 tot 17.00 uur, Ruijlsdaelplein 10. Naarden-Vesting). Ook het Nederlands Vestingmuseum is interessant (open van 10.30 tot 17 uur, Westwalstraat 6, Naarden).

↳ Vesting Muiden

Als voorpost van Amsterdam speelde Vesting Muiden samen met die van Naarden en Weesp een belangrijke rol. Fort C heeft een klein bezoekerscentrum. Een korte film vertelt de geschiedenis van Vesting Muiden en

zijn rol binnen de Oude en Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam. Door de week open tijdens kantooruren en op zaterdag van 11.00 tot 13.00 uur. Entree is gratis. Vestingplein 1, Muiden. fort.nl

↳ Fort Uitermeer

Fort Uitermeer heeft een lange geschiedenis. Eind zestiende eeuw lag er al een schans naast de oude sluis, die later vervangen werd door een aardwerk (een ingegraven verdedigingswerk). Aan het eind staat een bomvrij torenfort.

Op het terrein is van alles te doen. Paviljoen Uit & Meer heeft een terras aan het water en serveert hamburgers, boerenbrood en salades. Slapen kan op een drijvend vlot. Alle dagen open, behalve maandag. Uitermeer 5, Weesp. paviljoenuitermeer.nl

Fort Uitermeer

Fort de Batterijen

Bezoekerscentrum de Grebbelinie bij Fort aan de Buursteeg

LIMES EN LINES DOOR POLDERS EN LANDGOEDEREN

Weekendtocht 2

Een man met fiets in net pak is een boterhammetje aan het eten. Stropdas om, kraantje voor zijn neus. Af en toe kijkt hij even voor zich uit, over Post van Lambalgen. Verhoogd in het landschap ligt een golvend grasveld met aarden wallen, die met gevlochten takken bij elkaar worden gehouden. Zelf heb ik mijn fiets net gestald om hier een rondje te lopen. Aan de overkant van het water rijden wielrenners voorbij, hun gelach gaat op in vogelgezang, dat uit de hoven komt. De man met zijn kraantje heeft een goede plek uitgekozen om tot rust te komen. Alleen twee bunkers herinneren nog aan de donkere eerste dagen van de Tweede Wereldoorlog. Zo'n 250 schutters konden dekking vinden achter de banketten. Ook stonden hier kanonnen opgesteld. De post maakte deel uit van de Grebbelinie, die voor het laatst werd ingezet toen de Duitsers in mei 1940 Nederland binnenvielen. De Grebbelinie is al in de achttiende eeuw aangelegd tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug, als

bufferzone. Hier moest de vijand eerst doorheen zien te komen voordat hij de achtergelegen waterlinies bereikte. Dat gaf de Hollanders meer tijd om het land onder water te zetten – want dat kon maanden duren. Tijdens de weekendtocht Limes en Lines, die je in Amersfoort start, fiets je zowel langs de Grebbelinie als de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Dat zijn heel verschillende landschappen. Eerst ga je door een en natuurlijke barrière vormden voor de vijand. Later slingert de weg door polders. Bij Utrecht liggen veel forten dicht bij elkaar, allemaal ter bescherming van de stad, die belangrijk was door zijn kazernes. Sommige ondernemers begonnen een leuk restaurant in een van de gebouwen, waar vroeger soldaten bivakkeerden. Werk aan de Korte Uitweg heeft bijvoorbeeld een leuke en sfeervolle theetuin en een Natuurkampeertrein met pipowagens en een tipi. Het is verrassend op hoeveel plekken je forten tegenkomt. Het zijn af en toe prachtige staaltjes

AFSTAPADRESSEN

Bezoekerscentrum Grebbelinie

Fort aan de Buursteeg is een van de grootste en belangrijkste verdedigingswerken van de Grebbelinie. Honderden militairen konden binnen de wallen bivakkeren. Het verdedigingswerk lag tijdens de gevechten in mei 1940 flink onder vuur. Bezoekerscentrum Grebbelinie toont onder meer films, interactieve animaties en militaire voorwerpen. Open dit t/m zo, openingsdagen verschillen per dag. Buursteeg 2. Renswoude. grebbeliniebezoekerscentrum.nl

Militair Erveld

Het militair erveld Grebbeberg bij Rheden was de eerste oorlogsgraafplaats van ons land. Hier liggen meer dan vierhonderd Nederlandse soldaten die in mei 1940 sneuvelden tijdens de strijd om het zuidelijke deel van de Grebbelinie. Het erveld ligt 800 meter van de route af. Ga rechtsaf bij knooppunt 32 en volg de Grebbeberg.

Werk aan de Korte Uitweg

Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werken in de gezellige theetuin. Het Natuurkampeertrein heeft kampeervelgjes, een soort pipowagens en een tipi (een natuurkampeerkaart, is verreis). Elke dag open van 10.00 tot 17.00 uur. Lange Uitweg 42A, Tull en 't Waal. fortwaal.nl

Fort bij Vechten

Fort bij Vechten is een van de mooiste forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Dagelijks zijn er rondleidingen in de historische gebouwen, met slaapvertrekken, bunkers en kruikamers. Het Waterliniemuseum heeft een interactieve expositie. Personages uit vroegeren tijden, van prins Maurits tot een boerin, nemen bezoekers mee op ontdekkingstocht. Ook is er een fijn terras. Het museum is open van di/t/m zo van 10.00 tot 17.00 uur. Achterdijk 12, Bunnik. fortvechten.nl

ingenieurskunst. Soms bespeur je op de kaart de vorm van een fort (rond, vijfhoekig of stervormig), maar zie je ter plekke enkel groen. Het lijkt wel een speurtocht. “Kijk, daar is er weer één”, roep ik naar mijn fietsmaatje, die weet dat ik valspeel. Ik heb immers de kaart met de bezienwaardigheden. Werk aan de Waalse Wetering blijkt een perfecte picknickplek. Een ootevaar staat er statig op zijn neus. Bij Fort de Batterijen is het gezellig druk vanwege een evenement. Het oude slaapvertrek van de soldaten is nu een vergaderruimte. Verderop varen op het Amsterdams-Rijnkanaal schepen voorbij, met goederen uit het Roergebied. Een van de grootste forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie is Fort bij Vechten. Zelfs de Romeinen zaten hier al: langs de Rijn liep de *limes*, de grens van het Romeinse Rijk, met forten, wachttorens en een weg. Naast Fort bij Vechten staat een betonnen reconstructie, die de oude omtrek van het Romeinse *castrum* Fectio toont. De grond ligt hier nog altijd een meter hoger dan de omliggende weilanden. “Zo uniek, dat ze dit konden maken, in die tijd”, zegt de gids. Als hij de flankbatterijen toont, springt aan de overkant met een fietser maakt de gracht in. Een eeuw geleden liet men dat wel uit zijn hoofd, noch soldaten hier zwaarbewapend klaar zitten. Maar nu voelt het vrede. Een vinkje zingt zijn lied en boerenwallowen dansen sierlijk in de lucht.

Weekendtocht 3 UTRECHTS WERELDERFOED, FORTBIER EN BUNKERS

In en rondom de stad Utrecht kun je een flinke tijdreis maken, langs de resten van een Romeins *castrum*, mooie vestingsteden en forten van de Oude en Nieuwe Hollandse Waterlinie. Fort Everdingen bijvoorbeeld. De munitie die hier lag opgeslagen, heeft nu plaatsgemaakt voor lekkerrijen. De koole ruimtes van het fort zijn namelijk ideaal voor het rijpen van blauwe kaas en bier. Voormalig fysio-therapeut Marco Lauret liet het verdedigingswerk opknappen en begon er een bierbrouwerij. "Het water dat hier op de oude manier wordt gefilterd, is perfect om mee te brouwen". Het fort ligt tussen de brede, stoere Lek en de rommelige weilanden. Kauwen en kraaien hebben zich genesteld in de geschutsporten van het torenfort. "Pas op dat je er niet door centje wordt aangevallen. ze kunnen wat beschermend zijn", lacht Lauret, terwijl hij ondertussen waarschuwend wijst naar de drempels en gaten in de vloer. De weekendtocht Utrechts Werelderfgoed begint in de stad Utrecht, waar de historie voor het oprapen

ligt. Ik heb nooit geweten dat meters onder het Domplein Romeinse resten zijn te zien. In de ondergrondse attractie DOMunder kun je met een slimme zaklamp op zoek naar archeologische resten en verhalen. Al snel gaat de fietsroute het groen in, ingeklemd tussen snelwegen, die niet verbreed mogen worden. Later kom je aan bij de Lek, waar Fort Everdingen ligt. Op de Driedijk rusten buizers uit op betonnen schuilplaatsen, die verspreid in de weilanden liggen. Hazen snellen door het gras, een torenvalk hangt erboven. Ik stop even bij een doorgezaagde bunker, ook wel bekend als Bunker 599. Het is bijzonder om daar doorheen te lopen. De snelweg ligt vlakbij, maar de meeuwen en aalscholvers trekken zich daar niets van aan en zitten op houten palen in het aangrenzende water. Bizar hoe dicht de stedelijke wereld en de natuur hier bij elkaar liggen. Na glasstad Leerdam loopt de route dwars door de Ablasserwaard en Lopikerwaard, oude polder-

AFSTAPADRESSEN

DOMunder

Utrecht is zoals meer Europese steden van oorsprong een Romeins fort. Door de hooggelegen zandgronden was de Rijn hier goed doorwaadbaar en kon het castellum Traiectum uitgroeien tot een handelspost. Onder het huidige Domplein liggen de resten van het fort. Het museum DOMunder toont tweeduizend jaar bevoegen historie. Open van dit t/m zo, de ontdekkingstochten beginnen op vaste starttijden. reserveren kan via de website. Domplein 4, Utrecht. domunder.nl

Fort Everdingen

Het torenfort moest ervoor zorgen dat vijandelijke legers niet over de Lekdijk, of de rivier door de waterlinie konden breken. Het ligt op een T-splitsing van de Lekdijk en Dierfijk, nog altijd een van de belangrijkste binnenlijken van Nederland. Op dit moment is het fort de thuisbasis van bierbrouwerij Duits & Lauret. Je vindt hier een mooi terras en fraai gelegen camping. Het proeflokaal en de winkel zijn open van vr t/m zo. Noordweg 2, Everdingen. forteverdingen.com

Castellum Hoge Woerd

Castellum Hoge Woerd is een moderne versie van het Romeinse fort Heltio dat hier tussen circa 40 tot 400 na Chr. lag. De muren, de wegen, het badhuis en zelfs de rivierloop bevinden zich allemaal exact op de oorspronkelijke plek. Het museum geeft een heel verrassend beeld van maar liefst drieduizend jaar wonen en werken in het hart van het huidige Nederland. Open van di t/m zo, van 10.00 tot 17.00 uur. Hoge Woerdplein 1, Utrecht. museumhogevoerd.nl

Het ambacht leeft nog, in glasstad Leerdam

Duits & Lauret, gebrouwen in Fort Everdingen

Doorgezaagde bunker uit de Tweede Wereldoorlog

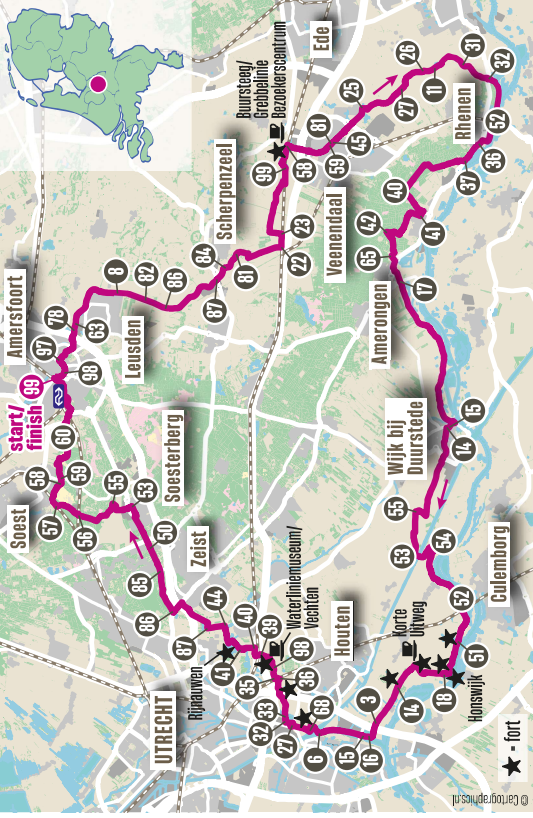
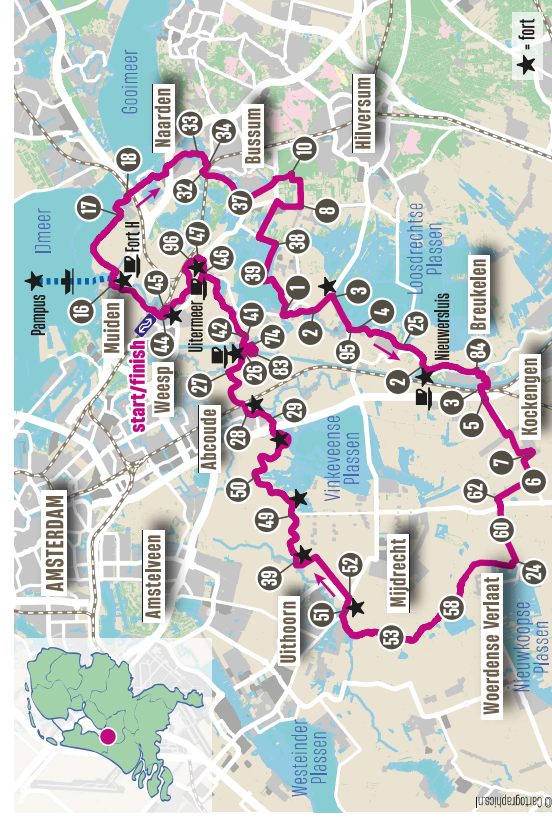

Fort bij Asperen

gebieden met veenweiden, oeverwallen, knorwilgen en boerderijen. Hier lag de allereerste waterlinie, de Oude Hollandse Waterlinie. Omdat de provincie Utrecht in het begin niet wilde meedoen, verscheen hij direct ten westen van de gewestgrens, in Holland, waar Schoonhoven en Oudewater onder vielen. Het stadje Ameide lag in de frontlinie toen Lodewijk XIV met 120.000 soldaten het land binnenstormde. De bewoners legden razendsnel een verdedigingspost aan, maar die werd snel veroverd. De Fransen brandden Ameide en de molens plat. De bewoners lieten zich echter niet kennen en bouwden het stadje direct weer op. Het is de reden dat het er nu volstaat met zeventiende-eeuwse panden. De route slingert langs de Lek, Vlist en Hollandse IJssel, waar de vestingsteden Nieuwpoort, Schoonhoven en Oudewater liggen. Twee futen doen een liefdesdansje, een lammerje staat wankel op zijn poten. Iedere voorbijganger groet enthousiast, alsof ik vandaag de eerste ben die hij ziet. Mijn oog valt op

een boerin die in moderne klompen haar hond uitlaat. In mijn eigen woongebied, bij Schoonhoven, vallen me ineens plekken op die ik nooit eerder heb gezien. Zo ligt in rivier de Vlist een schiereilandje, dat vroeger als militaire wachtpost diende. De Koereshans was een ideale plek om de hoog en droog gelegen weg naar het oosten te verdedigen. Normaal gesproken valt mijn blik hier op de getiden, die met hun grote hoorns ook best wel afschrikkend werken. Voor nog een beetje extra Romeinse historie duik ik in De Meer in Castellum Hoge Woerd, een eigentijdse herbouw van het Romeinse fort Fletto, dat hier tussen circa 40 tot 400 na Chr. lag. Tijdens een inter-actieve tentoonstelling leer je hier al puzzelend wat er zoal aan archeologische vondsten is gedaan in Leidsche Rijn. Zie je, tijdens zo'n fietstocht leer je veel meer dan in een geschiedenisboek!

De routes zijn ook als app te downloaden. Voor meer informatie, kijk op waterliniesweekendtochten.nl

WEEKENDTOCHT 1 HOLLANDSE

WATERLINIES
Etappe 1 Weesp – Breukelen, 44 km
Etappe 2 Breukelen – Weesp, 58 km

LF-WATERLINIEROUTE
 Deze weekendtocht volgt voor een groot deel de bevestigde LF Waterlinieroute. Van Weesp tot Breukelen leiden de bordjes van de LF Waterlinieroute de weg. Van knooppunt 84 in Breukelen tot knooppunt 51 in Uithoorn volgt je de fietsknooppunten.

Daarna kom je weer op de LF Waterlinie-
 route.

- 44 – 16 – 17 – 18 – 33 – 34 – 32 – 37 – 10
 - 8 – 38 – 39 – 1 – 2 – 3 – 95 – 4 – 25 – 2
 - 84 – 3 – 5 – 7 – 6 – 62 – 60 – 24 – 58
 - 53 – 51 – 52 – 39 – 49 – 50 – 29 – 28
 - 27 – 26 – 83 – 74 – 41 – 42 – 46 – 47
 - 96 – 45 – 44
- WEEKENDTOCHT 2 LIMES EN LINES**
Etappe 1 Amerstfoort – Wijk bij
 Duurstede, 63 km
Etappe 2 Wijk bij
 Duurstede – Amerstfoort, 62 km
- 99 – 98 – 97 – 78 – 63 – 08 – 82 – 86 –
 - 87 – 84 – 81 – 22 – 23 – 99 – 58 – 59 –
 - 81 – 45 – 25 – 27 – 26 – 11 – 31 – 32 – 52
 - 36 – 37 – 40 – 41 – 42 – 65 – 17 – 15
 - 14 – 55 – 53 – 54 – 52 – 51 – 18 – 14
 - 03 – 16 – 15 – 06 – 68 – 27 – 32 – 33
 - 36 – 35 – 98 – 39 – 40 – 41 – 44 – 87
 - 86 – 85 – 50 – 53 – 55 – 56 – 57 – 58
 - 59 – 60 – 99

WEEKENDTOCHT 3**UTRECHTS****WERELDERFOED****Etappe 1 Utrecht**

- Leerdam, 53 km

Etappe 2 Leerdam

- Utrecht, 71 km

31 - 38 - 41 - 40

- 39 - 98 - 35 - 36

- 33 - 32 - 27 - 68

- 06 - 70 - 71 - 72

- 74 - 24 - 23 - 22

- 18 - 17 - 19 - 20

- 10 - 02 - 11 - 12

- 13 - 40 - 52 - 44

- 45 - 46 - 48 - 82

- 99 - 49 - 57 - 59

- 39 - 61 - 62 - 20

- 64 - 65 - 66 - 10

- 13 - 11 - 30 - 95

- 40 - 14 - 92 - 93

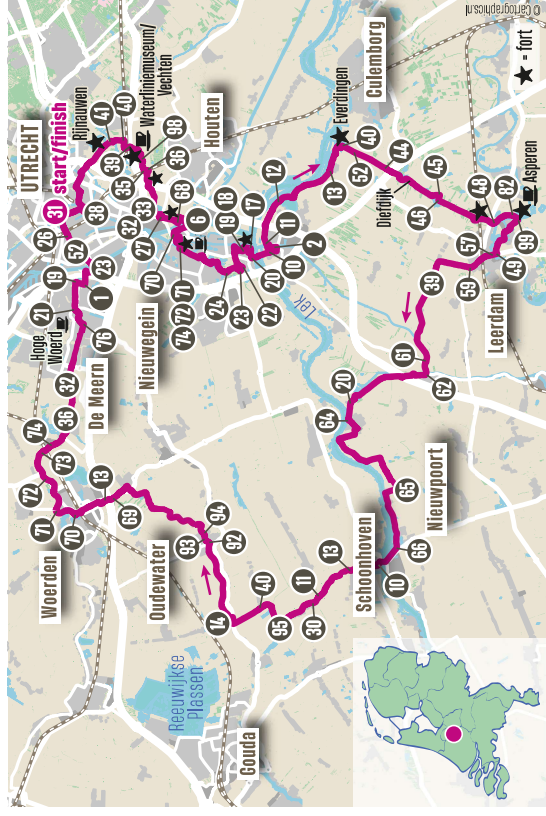
- 94 - 69 - 13 - 70

- 71 - 72 - 73 - 74

- 36 - 32 - 76 - 21

- 19 - 01 - 23 - 52

- 26 - 31

Letselschade opgelopen door een fietsongeval?

ONNA Letselschade helpt graag kosteloos om jouw schade te verhalen!

ONNA letselschade staat voor gratis rechtshulp, persoonlijke aanpak en deskundigheid. Veel mensen weten niet dat je bij letselschade recht hebt op een schadevergoeding. Als je een ongeval overkomt is dat al vervelend genoeg, het is dan fijn als je hulp krijgt bij de afwikkeling van de schade. Je wilt immers niet met de kosten blijven zitten. Deze zogenoemde letselschade kan worden verhaald op de aansprakelijke partij.

Als je als fietser (of voetganger) een ongeval meemaakt en Letselschade oploopt heb je een bijzondere positie. Volgens de wet ben je als fietser (of voetganger) een zwakke verkeersdeelnemer en word je beschermd door artikel 185 WvW. Dit betekent dat wanneer je betrokken bent bij een aanrijding met een gemotoriseerde verkeersdeelnemer (auto, bus, vrachtwagen, brommer etc.) jouw schade in beginsel voor minstens 50 % betaald moet worden door de aansprakelijke verzekeraar. Ook wanneer je zelf hebt bijgedragen aan het ontstaan van het ongeval (bijvoorbeeld als je geen voorrang hebt verleend). Natuurlijk heb je recht op 100% schadevergoeding als de ander volledig aansprakelijk is voor het ongeval. Voor kinderen tot 14 jaar geldt dat hun schade in beginsel altijd voor 100 % betaald moet worden.

ONNA letselschade ondersteunt cliënten bij de afhandeling van letselschade. Wij doen dit op een laagdrempelige manier. Onze kosten worden rechtstreeks betaald door de aansprakelijke verzekeraar. Daarom is de behandeling van een zaak voor onze cliënten altijd gratis. En als blijkt dat er geen schade te verhalen valt, dan ligt het risico bij ons. Wij brengen onze kosten nooit in rekening bij cliënten.

ONNA letselschade draagt het Keurmerk Letselschade en onze juristen/experts zijn ingeschreven bij het Nederlands Instituut van Register Experts (NIVRE).

Heb jij een ongeval meegemaakt of heb je een vraag over letselschade?

Bel ons op **085 - 13 043 93**

Of kijk voor meer informatie op www.onnaletselschade.nl